

Weryfikacja modelowa *jest* analizą statyczną logiki modalnej

Marcin Sulikowski

MIMUW

15 grudnia 2010

① Wstęp

② Weryfikacja systemów etykietowanych

③ Flow Logic

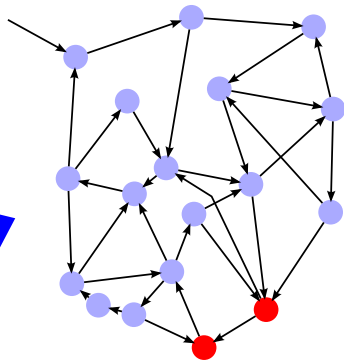
④ Weryfikacja modelowa \subseteq analiza statyczna

Co jest czym czego?

- Weryfikacja modelowa
- jest analizą statyczną
- logiki modalnej

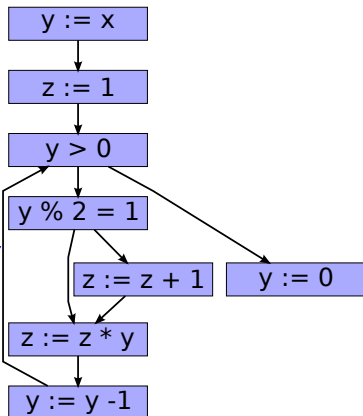
Weryfikacja modelowa

```
y := x;  
z := 1;  
while y > 0 do  
  if y % 2 = 1 then  
    z := z + 1;  
  fi;  
  z := z * y;  
  y := y - 1;  
od;  
y := 0;
```


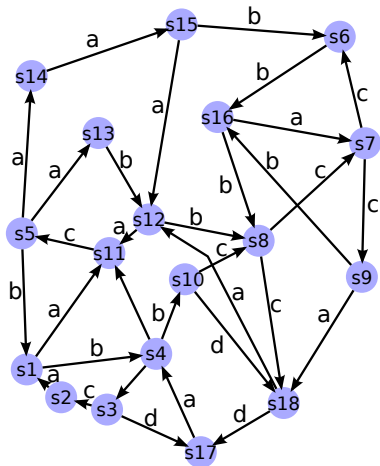
Analiza statyczna

```
y := x;  
z := 1;  
while y > 0 do  
  if y % 2 = 1 then  
    z := z + 1;  
  fi;  
  z := z * y;  
  y := y - 1;  
od;  
y := 0;
```


- Analiza statyczna $\stackrel{?}{\subseteq}$ weryfikacja modelowa
- Analiza statyczna $\stackrel{?}{\supseteq}$ weryfikacja modelowa

System etykietowany

Zbiór stanów: $S = \{s1, \dots, s18\}$

Zbiór akcji $\mathcal{A} = \{a, b, c, d\}$

Relacja przejścia $\rightarrow \subseteq S \times \mathcal{A} \times S$

ACTL = Action Computation Tree Logic

$$\phi ::= \text{true} \mid \text{false} \mid bp \mid \phi_1 \wedge \phi_2 \mid \phi_1 \vee \phi_2 \mid \neg\phi \mid \phi_1 \Rightarrow \phi_2 \\ \mathbf{E}X_{\Omega}\phi \mid \mathbf{A}X_{\Omega}\phi \mid \mathbf{E}[\phi_1 \ \Omega_1 \ \mathbf{U}_{\Omega_2} \ \phi_2] \mid \mathbf{A}[\phi_1 \ \Omega_1 \ \mathbf{U}_{\Omega_2} \ \phi_2]$$

$\Omega \subseteq \mathcal{A}$ opisują dopuszczalne akcje.

ACTL

Semantyka:

$$s_0 \models \mathbf{EX}_\Omega \phi \Leftrightarrow \exists (s_i \xrightarrow{a_i} s_{i+1})_{0 \leq i < n} : n > 0 \wedge a_0 \in \Omega \wedge s_1 \models \phi$$

$$s_0 \models \mathbf{AX}_\Omega \phi \Leftrightarrow \forall (s_i \xrightarrow{a_i} s_{i+1})_{0 \leq i < n} : n > 0 \wedge a_0 \in \Omega \wedge s_1 \models \phi$$

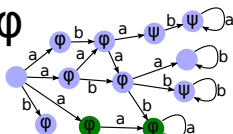
$$s_0 \models \mathbf{E}[\phi_1 \ \Omega_1 \ \mathbf{U}_{\Omega_2} \ \phi_2] \Leftrightarrow \exists (s_i \xrightarrow{a_i} s_{i+1})_{0 \leq i < n} : \exists k < n :$$

$$\left(\bigwedge_{0 \leq i < k} (a_i \in \Omega_1 \wedge s_{i+1} \models \phi_1) \wedge (a_k \in \Omega_2 \wedge s_{k+1} \models \phi_2) \right)$$

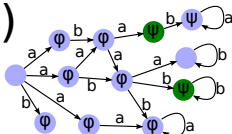
$$s_0 \models \mathbf{A}[\phi_1 \ \Omega_1 \ \mathbf{U}_{\Omega_2} \ \phi_2] \Leftrightarrow \forall (s_i \xrightarrow{a_i} s_{i+1})_{0 \leq i < n} : \exists k < n :$$

$$\left(\bigwedge_{0 \leq i < k} (a_i \in \Omega_1 \wedge s_{i+1} \models \phi_1) \wedge (a_k \in \Omega_2 \wedge s_{k+1} \models \phi_2) \right)$$

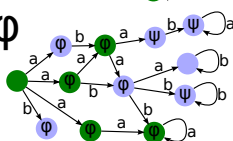
AX_A φ

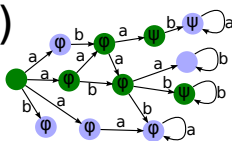
A(φ A U_B ψ)

EX_A φ

E(φ A U_B ψ)

Flow Logic

- Podejście do **analizy statycznej** czerpiące m.in. z interpretacji abstrakcyjnej, analizy przepływu danych
- Za pomocą wyrażeń logicznych opisujemy **specyfikację poprawnego wyniku analizy**
- Jeśli zrobimy to dobrze, to da się efektywnie obliczyć wynik

Flow Logic na przykładzie

Analiza λ -wyrażeń

$$e ::= x \mid \lambda x.e \mid e_1 e_2$$

$v \in \text{Val}$ – zbiór wyrażeń w postaci: $v ::= x \mid \lambda x.e$

Relacja przejścia

- $(\lambda x.e) v \rightarrow^{(\lambda x.e, v)} e[v/x]$
- Jeśli $e_1 \rightarrow^\beta e'_1$, to: $e_1 e_2 \rightarrow^\beta e'_1 e_2$
- Jeśli $e_1 \rightarrow^\beta e'_1$, to: $e_2 e_1 \rightarrow^\beta e_2 e'_1$

Szczegóły techniczne

- Konwersja α
- Etykietowanie: $((\lambda x.e'')^{h_1} v^{h_2})^l \rightarrow^{((\lambda x.e'')^{h_1, v^{h_2}})^l} (e[v/x])^l$

Flow Logic na przykładzie

Cel analizy

$\mathcal{C} : \text{Lab} \rightarrow \mathcal{P}(\text{Val})$ – możliwe **wartości wyrażeń**

$\mathcal{R} : \text{Var} \rightarrow \mathcal{P}(\text{Val})$ – możliwe **wartości zmiennych**

Flow Logic na przykładzie

Cel analizy

$\mathcal{C} : \text{Lab} \rightarrow \mathcal{P}(\text{Val})$ – możliwe **wartości wyrażeń**

$\mathcal{R} : \text{Var} \rightarrow \mathcal{P}(\text{Val})$ – możliwe **wartości zmiennych**

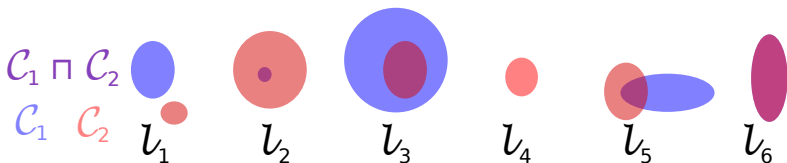
Specyfikacja

$$\begin{aligned}\mathcal{C}, \mathcal{R} \vdash x' &\Leftrightarrow \mathcal{R}(x) \subseteq \mathcal{C}(l) \\ \mathcal{C}, \mathcal{R} \vdash (\lambda x. e'')' &\Leftrightarrow (\mathcal{C}, \mathcal{R} \vdash e'') \wedge (\lambda x. e'') \in \mathcal{C}(l) \\ \mathcal{C}, \mathcal{R} \vdash (e_1^{h_1} e_2^{h_2})' &\Leftrightarrow (\mathcal{C}, \mathcal{R} \vdash e_1^{h_1}) \wedge (\mathcal{C}, \mathcal{R} \vdash e_2^{h_2}) \wedge \\ &\quad \forall (\lambda x. e_0^{h_0}) \in \mathcal{C}(h_1): (\mathcal{C}(h_2) \subseteq \mathcal{R}(x) \wedge \mathcal{C}(l_0) \subseteq \mathcal{C}(l))\end{aligned}$$

Flow Logic na przykładzie

Obliczanie $(\mathcal{C}, \mathcal{R})$

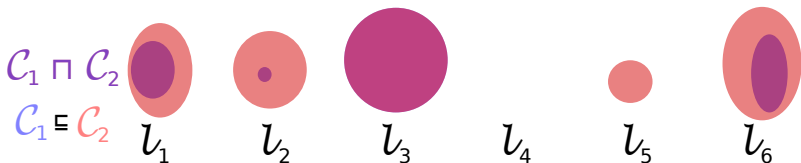
- $(\mathcal{C}, \mathcal{R})$ tworzą **kratę zupełną**
- Zbiór $\{(\mathcal{C}, \mathcal{R}) \mid \mathcal{C}, \mathcal{R} \vdash e^l\}$ jest zamknięty na braniu infimum
- Istnieje więc **najlepsze (najmniejsze) rozwiązanie**
- Trzeba je tylko znaleźć...

Flow Logic na przykładzie

Obliczanie $(\mathcal{C}, \mathcal{R})$

- $(\mathcal{C}, \mathcal{R})$ tworzą **kratę zupełną**
- Zbiór $\{(\mathcal{C}, \mathcal{R}) \mid \mathcal{C}, \mathcal{R} \vdash e^l\}$ jest zamknięty na branie infimum
- Istnieje więc **najlepsze (najmniejsze) rozwiązanie**
- Trzeba je tylko znaleźć...

Flow Logic – ALFP

Alternation-free Least Fixed Point Logic

$$\begin{aligned}v &::= c \mid x \mid f(v_1, \dots, v_k) \\pre &::= R(v_1, \dots, v_k) \mid \neg R(v_1, \dots, v_k) \mid pre_1 \wedge pre_2 \mid pre_1 \vee pre_2 \mid \\&\quad \forall x : pre \mid \exists x : pre \\cl &::= R(v_1, \dots, v_k) \mid true \mid cl_1 \wedge cl_2 \mid pre \Rightarrow cl \mid \forall x : cl\end{aligned}$$

Nie chcemy zmiennych wolnych. $\rho \models cl \iff (\rho, \lambda x.x) \models cl$

Flow Logic – ALFP

Alternation-free Least Fixed Point Logic

$$\begin{aligned}v &::= c \mid x \mid f(v_1, \dots, v_k) \\pre &::= R(v_1, \dots, v_k) \mid \neg R(v_1, \dots, v_k) \mid pre_1 \wedge pre_2 \mid pre_1 \vee pre_2 \mid \\ &\quad \forall x : pre \mid \exists x : pre \\cl &::= R(v_1, \dots, v_k) \mid true \mid cl_1 \wedge cl_2 \mid pre \Rightarrow cl \mid \forall x : cl\end{aligned}$$

Nie chcemy zmiennych wolnych. $\rho \models cl \iff (\rho, \lambda x.x) \models cl$

Ciekawe własności

- Powiemy, że dla pewnego warunku $R(v_1, \dots, v_k)$ zachodzi
- Nie powiemy, że $R(v_1, \dots, v_k)$ nie zachodzi

Flow Logic – ALFP

Alternation-free Least Fixed Point Logic

$$\begin{aligned}v &::= c \mid x \mid f(v_1, \dots, v_k) \\pre &::= R(v_1, \dots, v_k) \mid \neg R(v_1, \dots, v_k) \mid pre_1 \wedge pre_2 \mid pre_1 \vee pre_2 \mid \\ &\quad \forall x : pre \mid \exists x : pre \\cl &::= R(v_1, \dots, v_k) \mid true \mid cl_1 \wedge cl_2 \mid pre \Rightarrow cl \mid \forall x : cl\end{aligned}$$

Nie chcemy zmiennych wolnych. $\rho \models cl \iff (\rho, \lambda x.x) \models cl$

Ciekawe własności

- Powiemy, że dla pewnego warunku $R(v_1, \dots, v_k)$ zachodzi
- Nie powiemy, że $R(v_1, \dots, v_k)$ nie zachodzi
- Ale i tak trzeba uważać...

Flow Logic – ALFP

Twierdzenie o istnieniu rozwiązania

Zbiór $\{\rho : \rho \models cl\}$ jest zamknięty na branie infimum jeśli cl jest **warstwowa** i nie ma zmiennych wolnych. $\sqcap \{\rho : \rho \models cl\}$ jest najmniejszym modelem dla cl .

Jak znaleźć rozwiązanie?

http://www2.imm.dtu.dk/cs_SuccinctSolver/

ALFP – klauzula warstwowa

- Pozytywne użycie relacji R : $R(v_1, \dots, v_k) \Rightarrow \dots$
- Negatywne użycie relacji R : $\neg R(v_1, \dots, v_k) \Rightarrow \dots$
- Definicja relacji R : $\dots \Rightarrow R(v_1, \dots, v_k)$

ALFP – klauzula warstwowa

- Pozytywne użycie relacji R : $R(v_1, \dots, v_k) \Rightarrow \dots$
- Negatywne użycie relacji R : $\neg R(v_1, \dots, v_k) \Rightarrow \dots$
- Definicja relacji R : $\dots \Rightarrow R(v_1, \dots, v_k)$

Klauzula jest **warstwowa**, jeśli da się ją zapisać jako $cl_1 \wedge \dots \wedge cl_r$ i dla każdej relacji istnieje taka liczba $0 \leq rank_R \leq r$, że:

- Definicje R występują w członach cl_1, \dots, cl_{rank_R}
- Pozytywne użycia R występują w członach cl_{rank_R+1}, \dots, n
- Negatywne użycia R występują w członach cl_{rank_R+1}, \dots, n

<i>Pos</i> R_1	<i>Neg</i> R_1	<i>Neg</i> R_1	<i>Neg</i> R_1
<i>Def</i> R_1	<i>Pos</i> R_2	<i>Neg</i> R_2	<i>Neg</i> R_2
<i>Def</i> R_2	<i>Def</i> R_2	<i>Pos</i> R_3	<i>Neg</i> R_3
<i>Def</i> R_3	<i>Def</i> R_3	<i>Def</i> R_3	<i>Neg</i> R_3
<i>Def</i> R_4	<i>Def</i> R_4	<i>Def</i> R_4	<i>Def</i> R_4

ALFP – przykład

Dla przypomnienia:

$$\begin{aligned} \mathcal{C}, \mathcal{R} \vdash x' &\Leftrightarrow \mathcal{R}(x) \subseteq \mathcal{C}(I) \\ \mathcal{C}, \mathcal{R} \vdash (\lambda x. e'')' &\Leftrightarrow (\mathcal{C}, \mathcal{R} \vdash e'') \wedge (\lambda x. e'') \in \mathcal{C}(I) \\ \mathcal{C}, \mathcal{R} \vdash (e_1^{h_1} e_2^{h_2})' &\Leftrightarrow (\mathcal{C}, \mathcal{R} \vdash e_1^{h_1}) \wedge (\mathcal{C}, \mathcal{R} \vdash e_2^{h_2}) \wedge \\ &\quad \forall (\lambda x. e_0^{h_0}) \in \mathcal{C}(h_1): (\mathcal{C}(h_2) \subseteq \mathcal{R}(x) \wedge \mathcal{C}(h_0) \subseteq \mathcal{C}(I)) \end{aligned}$$

To samo (?) w ALFP:

$$\begin{aligned} \mathbf{C}, \mathbf{R} \vdash x' &\Leftrightarrow \forall v : R_x(v) \Rightarrow C_I(v) \\ \mathbf{C}, \mathbf{R} \vdash (\lambda x. e'')' &\Leftrightarrow (\mathbf{C}, \mathbf{R} \vdash e'') \wedge C_I(\lambda x. e'') \\ \mathbf{C}, \mathbf{R} \vdash (e_1^{h_1} e_2^{h_2})' &\Leftrightarrow (\mathbf{C}, \mathbf{R} \vdash e_1^{h_1}) \wedge (\mathbf{C}, \mathbf{R} \vdash e_2^{h_2}) \wedge \\ &\quad \left[\forall (\lambda x. e_0^{h_0}): (\forall v: C_{h_1}(\lambda x. e_0^{h_0}) \wedge C_{h_2}(v) \Rightarrow R_x(v)) \wedge (\forall v': C_{h_0}(v') \Rightarrow C_I(v')) \right] \end{aligned}$$

Weryfikacja modelowa

- System z etykietowanymi akcjami
- Sprawdzamy, czy zachodzą formuły wyrażone w ACTL:

$$\phi ::= \text{true} \mid \text{false} \mid bp \mid \phi_1 \wedge \phi_2 \mid \phi_1 \vee \phi_2 \mid \neg\phi \mid \phi_1 \Rightarrow \phi_2 \\ \mathbf{EX}_{\Omega}\phi \mid \mathbf{AX}_{\Omega}\phi \mid \mathbf{E}[\phi_1 \ \Omega_1 \ \mathbf{U}_{\Omega_2} \ \phi_2] \mid \mathbf{A}[\phi_1 \ \Omega_1 \ \mathbf{U}_{\Omega_2} \ \phi_2]$$

Analiza statyczna

- Flow Logic, czyli specyfikacja w postaci: $\mathbf{R} \vdash e \Leftrightarrow \varphi$,
gdzie e – element analizowanego języka, φ – formuła w ALFP
- Szukamy najmniejszego modelu spełniającego specyfikację

Dane:

- $S, \mathcal{A}, \rightarrow \subseteq S \times \mathcal{A} \times S$
- $\phi \in \text{ACTL}$

Szukamy:

- R_ϕ opisującej stany, w których spełnione jest ϕ
- $\phi \in \text{ACTL}$

Szczegóły techniczne:

- Predykat $bp \rightsquigarrow$ relacja P_{bp}
- Podzbiory $\Omega \subseteq \mathcal{A} \rightsquigarrow$ relacje $\Omega \subseteq \mathcal{A}$
- Relacja $s \xrightarrow{a} s' \rightsquigarrow T(s, a, s')$
- Etykietujemy wszystkie podformuły ϕ

Flow Logic dla ACTL

$$\mathbf{R} \vdash \text{true}' \Leftrightarrow \forall s : R_{\text{true}'}(s)$$

$$\mathbf{R} \vdash \text{false}' \Leftrightarrow \text{true}$$

$$\mathbf{R} \vdash bp' \Leftrightarrow (\forall s : P_{bp}(s) \Rightarrow R_{bp'}(s))$$

$$\mathbf{R} \vdash (\phi_1^{h_1} \wedge \phi_2^{h_2})' \Leftrightarrow \mathbf{R} \vdash \phi_1^{h_1} \wedge \mathbf{R} \vdash \phi_2^{h_2} \wedge \\ \left(\forall s : R_{\phi_1^{h_1}}(s) \wedge R_{\phi_2^{h_2}}(s) \Rightarrow R_{(\phi_1^{h_1} \wedge \phi_2^{h_2})'}(s) \right)$$

$$\mathbf{R} \vdash (\phi_1^{h_1} \vee \phi_2^{h_2})' \Leftrightarrow \mathbf{R} \vdash \phi_1^{h_1} \wedge \mathbf{R} \vdash \phi_2^{h_2} \wedge \\ \left(\forall s : R_{\phi_1^{h_1}}(s) \vee R_{\phi_2^{h_2}}(s) \Rightarrow R_{(\phi_1^{h_1} \vee \phi_2^{h_2})'}(s) \right)$$

$$\mathbf{R} \vdash (\neg\phi'')' \Leftrightarrow \mathbf{R} \vdash \phi'' \wedge \left(\forall s : \neg R_{\phi''}(s) \Rightarrow R_{(\neg\phi'')'}(s) \right)$$

$$\mathbf{R} \vdash (\phi_1^{h_1} \Rightarrow \phi_2^{h_2})' \Leftrightarrow \mathbf{R} \vdash \phi_1^{h_1} \wedge \mathbf{R} \vdash \phi_2^{h_2} \wedge \\ \left(\forall s : \neg R_{\phi_1^{h_1}}(s) \vee R_{\phi_2^{h_2}}(s) \Rightarrow R_{(\phi_1^{h_1} \Rightarrow \phi_2^{h_2})'}(s) \right)$$

Flow Logic dla ACTL

$$\mathbf{R} \vdash (\mathbf{EX}_{\Omega}\phi'')' \Leftrightarrow \mathbf{R} \vdash \phi'' \wedge \left[\forall s : \left(\exists a : \exists s' : T(s, a, s') \wedge \Omega(a) \wedge R_{\phi''}(s') \right) \Rightarrow R_{(\mathbf{EX}_{\Omega}\phi'')'}(s) \right]$$

$$\mathbf{R} \vdash (\mathbf{AX}_{\Omega}\phi'')' \Leftrightarrow \mathbf{R} \vdash \phi'' \wedge \left[\forall s : \left[\forall a : \forall s' : \neg T(s, a, s') \vee \left(\Omega(a) \wedge R_{\phi''}(s') \right) \right] \wedge \left[\exists a : \exists s' : T(s, a, s') \right] \Rightarrow R_{(\mathbf{AX}_{\Omega}\phi'')'}(s) \right]$$

Flow Logic dla ACTL

$$\mathbf{R} \vdash (\mathbf{EX}_{\Omega}\phi'')' \Leftrightarrow \mathbf{R} \vdash \phi'' \wedge \left[\forall s : \left(\exists a : \exists s' : T(s, a, s') \wedge \Omega(a) \wedge R_{\phi''}(s') \right) \Rightarrow R_{(\mathbf{EX}_{\Omega}\phi'')'}(s) \right]$$

$$\mathbf{R} \vdash (\mathbf{AX}_{\Omega}\phi'')' \Leftrightarrow \mathbf{R} \vdash \phi'' \wedge \left[\forall s : \left[\forall a : \forall s' : T(s, a, s') \Rightarrow \left(\Omega(a) \wedge R_{\phi''}(s') \right) \right] \wedge \left[\exists a : \exists s' : T(s, a, s') \right] \Rightarrow R_{(\mathbf{AX}_{\Omega}\phi'')'}(s) \right]$$

Flow Logic dla ACTL

$$\begin{aligned} \mathbf{R} \vdash \left(\mathbf{E} \left[\phi_1^{h_1} \Omega_1 \mathbf{U} \Omega_2 \phi_2^{h_2} \right] \right)' &\Leftrightarrow \mathbf{R} \vdash \phi_1^{h_1} \wedge \mathbf{R} \vdash \phi_2^{h_2} \wedge \\ &\left[\forall s : \left(\exists a : \exists s' : T(s, a, s') \wedge \Omega_2(a) \wedge R_{\phi_2^{h_2}}(s') \right) \right. \\ &\quad \left. \Rightarrow R_{\left(\mathbf{E} \left[\phi_1^{h_1} \Omega_1 \mathbf{U} \Omega_2 \phi_2^{h_2} \right] \right)'(s)} \right] \wedge \\ &\left[\forall s : \left(\exists a : \exists s' : T(s, a, s') \wedge \Omega_1(a) \wedge R_{\phi_1^{h_1}}(s') \wedge \right. \right. \\ &\quad \left. \left. R_{\left(\mathbf{E} \left[\phi_1^{h_1} \Omega_1 \mathbf{U} \Omega_2 \phi_2^{h_2} \right] \right)'(s')} \right) \Rightarrow R_{\left(\mathbf{E} \left[\phi_1^{h_1} \Omega_1 \mathbf{U} \Omega_2 \phi_2^{h_2} \right] \right)'(s)} \right] \end{aligned}$$

Flow Logic dla ACTL

$$\begin{aligned} \mathbf{R} \vdash \left(\mathbf{A} \left[\phi_1^{h_1} \Omega_1 \mathbf{U}_{\Omega_2} \phi_2^{h_2} \right] \right)' &\Leftrightarrow \mathbf{R} \vdash \phi_1^{h_1} \wedge \mathbf{R} \vdash \phi_2^{h_2} \wedge \\ \forall s : &\left[(\exists a : \exists s' : T(s, a, s')) \wedge \right. \\ &\left[\forall a : \forall s' : \neg T(s, a, s') \vee \left(\Omega_2(a) \wedge R_{\phi_2^{h_2}}(s') \right) \vee \right. \\ &\quad \left. \left. \left(\Omega_1(a) \wedge R_{\phi_1^{h_1}}(s') \wedge R_{\left(\mathbf{A} \left[\phi_1^{h_1} \Omega_1 \mathbf{U}_{\Omega_2} \phi_2^{h_2} \right] \right)'(s')} \right) \right] \right] \\ &\Rightarrow R_{\left(\mathbf{A} \left[\phi_1^{h_1} \Omega_1 \mathbf{U}_{\Omega_2} \phi_2^{h_2} \right] \right)'(s)} \end{aligned}$$

Rezultat

Najmniejszy model ρ spełnia dwa warunki:

- **Poprawność:** $s \models \phi' \Rightarrow \rho(R_{\phi'})(s)$
- **Precyzja:** $\rho(R_{\phi'})(s) \Rightarrow s \models \phi'$

Najmniejszy model znajdziemy w czasie $\mathcal{O}((|T| + |S|)|\phi'|)$

Bibliografia

F. Nielson, H. Riis Nielson

Model Checking Is Static Analysis of Modal Logic

FOSSACS, t. 6014 LNCS, ss. 191-205. Springer, 2010.

H. Riis Nielson, F. Nielson

Flow Logic: a multi paradigmatic approach to static analysis

The Essence of Computation, t. 2566 LNCS, strony 69-83.

Springer, 2002.